

УДК 004:811.111 (075.8)

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-211-15>

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

THE USE OF EDUCATIONAL INTERNET TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Першина Л. В.,

orcid.org/0000-0003-1171-8061

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов

Міжнародного гуманітарного університету

Козярук Ю. Ю.,

orcid.org/0009-0000-5096-4746

студентка 2-го курсу магістратури, факультет лінгвістики та перекладу

Міжнародного гуманітарного університету

У статті розглядаються сучасні тенденції реформування вищої освіти в Україні з урахуванням європейських вимог до якості освітнього процесу. Дослідження акцентує увагу на використанні освітніх інтернет-технологій у викладанні іноземних мов у закладах вищої освіти. Основна мета роботи – розкрити переваги використання освітніх інтернет-технологій в процесі вивчення іноземної мови студентами, що дозволить підвищити їхню мотивацію через елементи гейміфікації, а також покращити взаємодію між студентами і викладачами. У статті також підкреслюється значення цих технологій для підтримки безперервності освітнього процесу, особливо в умовах дистанційного навчання під час пандемії COVID-19 та воєнного стану. У дослідженні проаналізовано основні характеристики освітніх інтернет-технологій, які активно інтегруються у процес викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Основні аспекти включають: мотивацію, інтерактивність, гнучкість, персоналізацію, мультимедійність, адаптивність, комунікативну компетентність, дистанційне навчання масштабованість. Серед основних переваг зазначено розвиток критичного мислення, креативності та здатності до самостійного навчання; розширення доступу до освітніх ресурсів; ефективне використання мультимедійного контенту для кращого занурення у мовне середовище; покращення моніторингу успішності студентів завдяки автоматизованим системам оцінювання. Водночас стаття зазначає й виклики впровадження цих технологій: технічні обмеження (недостатній доступ до сучасних пристроїв та інтернету); необхідність підвищення цифрової грамотності викладачів і студентів; ризик інформаційного перевантаження через надмірне використання онлайн-ресурсів. Ці характеристики вказують на важливість постійного вдосконалення методів викладання та активного впровадження інтернет-технологій для досягнення якісних результатів у навчанні іноземних мов. Результати дослідження довели, що інтеграція цифрових технологій у викладання іноземних мов дозволяє студентам удосконалити навички аудіювання, читання, письма та говоріння, що в кінцевому підсумку підвищує їхню професійну компетентність.

Ключові слова: інтернет-технології, дистанційне навчання, гейміфікація, електронне навчання, інтерактивні платформи, соціальні мережі, інтернет-ресурси.

The article examines current trends in the reform of higher education in Ukraine, considering European requirements for the quality of the educational process. The study focuses on the use of educational internet technologies in teaching foreign languages in higher education institutions. The main goal of the work is to reveal the advantages of using educational internet technologies in the process of learning foreign languages by students, which can enhance their motivation through gamification elements and improve interaction between students and teachers. The article also emphasizes the importance of these technologies in maintaining the continuity of the educational process, especially in the context of remote learning during the COVID-19 pandemic and martial law. The study analyzes the key characteristics of educational internet technologies that are actively integrated into foreign language teaching in higher education institutions. The main aspects

include motivation, interactivity, flexibility, personalization, multimedia features, adaptability, communicative competence, remote learning, and scalability. Among the main advantages highlighted are the development of critical thinking, creativity, and self-directed learning; increased access to educational resources; effective use of multimedia content for better immersion in the language environment; and improved monitoring of student performance through automated assessment systems. At the same time, the article notes the challenges of implementing these technologies, such as technical limitations (insufficient access to modern devices and the internet), the need to enhance the digital literacy of teachers and students, and the risk of information overload due to excessive use of online resources. These characteristics underline the importance of continuously improving teaching methods and actively implementing internet technologies to achieve high-quality results in foreign language learning. The study's findings demonstrate that integrating digital technologies into foreign language teaching enables students to improve their listening, reading, writing, and speaking skills, ultimately enhancing their professional competence.

Key words: internet technologies, distance learning, gamification, e-learning, interactive platforms, social networks, internet resources.

Постановка проблеми. В умовах реформування вищої школи мають змінюватися також і освітні технології викладання іноземних мов. Все це ставить до викладання та викладача іноземної мови у закладах вищої освіти нові вимоги. Сьогодні відбувається реформування навчального процесу в закладах вищої освіти України відповідно із загальноєвропейськими вимогами до якості освіти: інформатизація освітнього простору, інтеграційні процеси в сучасній освіті, налагодження українськими ЗВО співпраці з європейськими навчальними закладами в сфері навчальної та наукової діяльності, студентські міжнародні обміни, можливість здобуття другої вищої освіти та навчання за магістерськими програмами за кордоном.

Актуальність означеної проблеми засвідчують багато досліджень, зокрема роботи ЮНЕСКО, які наголошують, що інтернет-технології значно розширюють доступ освіти для різних груп населення, включаючи людей з обмеженими можливостями та мешканців віддалених регіонів. Це особливо актуально під час воєнного стану, коли освітні заклади були змушені перейти на дистанційне навчання.

Науковці підкреслюють, що використання інтернет-технологій сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок, креативності та здатності до самостійного навчання. Інтерактивні платформи та інструменти, такі як Kahoot, Quizlet, Edmodo, дозволяють студентам не лише запам'ятовувати інформацію, а й аналізувати її та застосовувати на практиці [1].

Дослідники, такі як Джон Хетті та його колеги, зазначають, що технології дозволяють індивідуалізувати навчання, адаптуючи завдання під рівень підготовки кожного студента. Це підвищує мотивацію та ефективність засвоєння матеріалу. Наприклад, системи управління навчанням (LMS) на кшталт Moodle, Canvas, Miro, Blackboard можуть автоматично коригувати програму в залежності від успішності студента. Дослідження з області психології освіти доводять, що гейміфікація (використання елементів гри) в навчальному процесі стимулює залученість студентів та покращує результати навчання. Інтерактивні ігрові платформи та додатки, такі як Duolingo та LinguaLeo, сприяють кращому запам'ятовуванню нової лексики та граматичних правил [2].

На думку Воронцової Т., «...розвиток інформаційної культури під час викладання філологічних дисциплін можливий за умови поєднання педагогічної майстерності, педагогічних програмних засобів (ППЗ) та відповідного інформаційного середовища» [3, с. 172].

Підсумовуючи, доцільно навести слушну думку колективу науковців (Алексеева О., Бутенко Л., Курлішук І., Швирка В.), що «реалізація завдань освітніх трендів майбутнього неможлива без використання засобів інформаційно-комунікативних технологій у навчанні» [4, с. 136].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. *Теоретичний аналіз досліджень і публікацій* показав, що питання використання освітніх інтернет-технологій у викладанні іноземних мов у закладах вищої освіти розглядаються у працях таких учених, як Семрад С., Лангран М., Майер Р., які досліджували питання мультимедійного навчання [5, с. 117].

Сучасні методи викладання іноземних мов вивчали вчені Мельнікова Т. та Пасічник О., які досліджували лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України, сучасні технології навчання та самореалізацію студентів в освітньому середовищі у вищих навчальних закладах [6, с. 57; 7, с. 162].

Вивчення іноземних мов з інтеграцією сучасних інтернет-технологій в освітній процес надає змогу студентам удосконалити свої навички аудіювання та читання; подолати мовний бар'єр завдяки зануренню в мовне середовище; знайомить студентів з онлайн-ресурсами, які пропонують багато цікавої та корисної інформації, за допомогою якої студент вирішує поставлені викладачем завдання; стимулює обговорення тем і дискусій іноземною мовою в поза-аудиторний час, що в кінцевому підсумку приводить до підвищення мотивації до вивчення іноземної мови як такої й подальших успіхів у професійній діяльності.

Проаналізовано основні характеристики освітніх інтернет-технологій:

- мотивація – гейміфікація та інтерактивність навчальних платформ допомагають створити захопливе навчальне середовище, яке стимулює студентів до активного вивчення іноземної мови;
- інтерактивність – забезпечують двосторонню взаємодію між викладачами та студентами;
- гнучкість – надають можливість навчатися у зручний час і в будь-якому місці з доступом до Інтернету;
- персоналізація – дозволяють адаптувати навчальний процес під індивідуальні потреби та рівень знань кожного студента;
- мультимедійність – використовують різні формати контенту (текст, відео, аудіо, анімації) для підвищення залученості студентів;
- адаптивність – забезпечують можливість коригування навчальних програм в залежності від прогресу студентів;
- комунікативна компетенція – використання відеоконференцій, онлайн – форумів та мовних чатів дозволяє студентам покращувати навички говоріння та сприйняття мови на слух у реальних комунікативних ситуаціях;
- дистанційне навчання – освітні інтернет-технології використовувались під час пандемії COVID-19 та стали особливо актуальними під час воєнного стану, коли більшість навчальних закладів перейшли на дистанційну форму навчання;
- масштабованість – дозволяють одночасно навчати велику кількість студентів, незалежно від їхнього місця знаходження.

Серед викликів впровадження освітніх інтернет-технологій можна виокремити:

- технічні обмеження: недостатній доступ до інтернету та сучасних пристроїв може стати бар'єром для ефективного використання інтернет-технологій;
- необхідність цифрової грамотності: як студентам, так і викладачам потрібно розвивати навички роботи з новітніми технологіями;
- перевантаження інформацією: надмірне використання онлайн-ресурсів може спричинити інформаційне перевантаження та зниження ефективності навчання.

Мета дослідження – розкрити переваги використання освітніх інтернет-технологій у процесі вивчення іноземної мови студентами закладів вищої освіти. Ці технології є важливим елементом сучасної освітньої систем та значно розширюють можливості студентів у вивченні мов, роблячи навчання більш інтерактивним, персоналізованим і доступним.

Виклад основного матеріалу. Освітні інтернет-технології у процесі вивчення іноземної мови – це сукупність цифрових інструментів, платформ, ресурсів та методів, що використовують можливості Інтернету для організації, підтримки та оптимізації навчального процесу. Вони забезпечують інтерактивність, гнучкість та персоналізацію навчання, дозволяючи користувачам покращувати навички читання, письма, аудіювання та говоріння через онлайн-курси, відеоуроки, подкасти, мовні обміни, тестування та інші форми дистанційного навчання.

Ці технології включають використання платформ для електронного навчання (e-learning), мобільних додатків, відеоконференцій, соціальних мереж та інтерактивних вправ, що сприяють ефективному засвоєнню іноземної мови в комфортному темпі та режимі.

Інтернет є джерелом сучасних автентичних матеріалів, навчальних сайтів, методу проєктів. У зв'язку з цим відбувається видозміна традиційних форм навчання. Позитивним слід вважати також те, що глобальна мережа дає можливість освітньому середовищу забезпечити постійний режим доступу до інформації як з боку викладача, так і з боку студента, що відповідає безперервності освітнього процесу.

Застосування таких сучасних інформаційних технологій як вебконференції, вебінари, форуми, відео-та аудіо підкасти, блоги в асинхронному та онлайн режимах у процесі навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах дозволяє моделювати нові навчальні ситуації, сприяючи формуванню комунікативного ядра та основоположних навичок іноземної мови та формування компетенцій для самостійного вирішення комунікативно-пізнавальних завдань.

До основних компонентів освітніх інтернет-технологій відносять:

1. Платформи дистанційного навчання (Learning Management Systems, LMS) – це онлайн-системи, що дозволяють викладачам створювати курси, управляти навчальними матеріалами, проводити оцінювання та комунікувати з студентами.

Наприклад, Moodle, Google Classroom, Edmodo [3].

Вони дозволяють інтегрувати різноманітні формати контенту (відео, текстові матеріали, тести), створювати завдання, відстежувати прогрес студентів та забезпечувати зворотний зв'язок.

2. Інтерактивні інструменти для спілкування та співпраці – це відеоконференції, чати, віртуальні дошки та інші інтерактивні ресурси.

Приклади: Zoom, Microsoft Teams, Skype.

Наразі існує безліч програм для створення презентацій, зокрема: Power Point, Prezi, Canva, Miro, Crello, Keynote, Piktochart, Slides, Seidat, OfficeSway, HaikuDeck.

Використовуються для проведення онлайн-уроків, мовних клубів, групових обговорень, що сприяє розвитку комунікативних навичок в режимі реального часу.

Зараз існує багато програм, які автоматизують складання кросвордів. Наприклад, CROSSWORD & WORD GAMES.

Значно скоротити час, проведений за ноутбуком, може опитування за допомогою тестових завдань, які допоможуть скласти відповідні програми, зокрема MyTest, яка складається з трьох модулів:

1) **MyTestEditor Редактор тестів** – дозволяє створювати й редагувати завдання, які складаються з питань та варіантів відповідей, правильного варіанту і необхідних ілюстрацій.

2) **MyTestStudent.exe** – модуль тестування, у якому студенти проходять тестування. Програма проста у використанні і має зручний інтерфейс. Але, не дивлячись на її простоту, дозволяє ефективно організувати тестування, збереження і відправку результатів викладачу.

3) **MyTestServer.exe журнал (сервер)** – модуль програми MyTest, що дозволяє централізовано приймати і обробляти результати тестування, роздавати тести за допомогою комп'ютерної мережі. Для відправки та отримання результатів, відправки файлів із тестами використовується протокол Інтернету TCP/IP» [4].

3. Мовні мобільні додатки та онлайн-сервіси – це сервіси, що пропонують самостійне навчання, адаптивне до рівня та потреб користувача. Приклади: Duolingo, Rosetta Stone, Memrise.

Містять інтерактивні вправи, тести, ігрові завдання для запам'ятовування лексики, граматики та розмовної практики. Такі додатки використовують елементи гейміфікації (система балів, досягнень, лідербордів), що підвищує мотивацію до навчання.

4. Ресурси для доступу до автентичних матеріалів – це використання автентичних джерел, що допомагають студентам зануритись у мовне середовище, розвиваючи навички аудіювання та читання.

Приклади: YouTube, BBC Learning English, TED Talks, подкасти.

Ці ресурси надають доступ до реальних мовних ситуацій, що допомагає студентам розуміти та використовувати мову у природних контекстах.

5. Інтерактивні тренажери та гейміфікація – це освітні інтернет-технології, що активно використовують гейміфікацію для підвищення залучення студентів. Це можуть бути інтерактивні ігри, квести, вікторини.

Приклади: Kahoot!, Quizlet, Wordwall [3].

Такі інструменти допомагають зробити процес навчання захопливим і конкурентним, що стимулює студентів до активної участі.

6. Соціальні мережі та онлайн-спільноти – це сервіси, що використовуються для обміну інформацією, спілкування з носіями мови та організації мовних клубів.

Приклади: Facebook, Instagram, LinkedIn.

Через такі платформи студенти можуть практикувати мову, беручи участь в онлайн-дискусіях, коментуючи пости, обговорюючи актуальні теми.

В ході дослідження проаналізовано значення освітніх інтернет-технологій у викладанні іноземних мов, а саме:

1. Розширення доступу до ресурсів: освітні інтернет-технології надають студентам можливість доступу до різноманітних навчальних матеріалів – від автентичних текстів до інтерактивних вправ, які сприяють розвитку всіх мовленнєвих навичок (читання, письма, аудіювання, говоріння). Наприклад, такі платформи, як Duolingo, Memrise, BBC Learning English, дозволяють інтерактивно опановувати нові слова та граматичні конструкції [3].

2. Покращення комунікативної компетенції: веб-інструменти, такі як Zoom, Skype, та Microsoft Teams, дозволяють проводити онлайн-уроки з носіями мови або іншими студентами, що сприяє розвитку комунікативних навичок в реальному часі.

3. Індивідуалізація навчання: освітні інтернет-технології дозволяють налаштувати навчальні програми відповідно до потреб кожного студента, використовуючи адаптивні платформи (наприклад, Rosetta Stone). Це забезпечує персоналізований підхід до навчання, що є особливо важливим у вивченні іноземних мов.

4. Мотивація студентів: використання ігрових елементів та гейміфікації (наприклад, Kahoot!, Quizlet) сприяє підвищенню мотивації студентів. Студенти активно залучаються до навчального процесу через використання віртуальних нагород, змагань та рейтингів [3].

5. Оцінювання та моніторинг успішності: системи управління навчанням (Learning Management Systems – LMS), такі як Moodle та Google Classroom, дозволяють викладачам прослідковувати прогрес студентів, оцінювати виконані завдання, надавати індивідуальний зворотній зв'язок.

6. Інтеграція мультимедіа: використання відео- та аудіо-матеріалів (YouTube, подкасти) допомагає студентам занурюватись у реальні мовні ситуації, що сприяє розвитку розуміння мови на слух та автентичного використання мови.

Висновки. Сучасні студенти не можуть уявити свій день без гаджетів та інтернету, то ж викладачам слід показати переваги освітніх інтернет-технологій у процесі вивчення іноземної мови.

Дослідження використання освітніх інтернет-технологій під час освітнього процесу значно полегшує й урізноманітнює навчання студентів. Це передбачає збільшення контактів, дає можливість обмінюватися соціокультурними цінностями, посилено вивчати мову, подолати комунікативний бар'єр, розвивати творчий потенціал.

Дослідження може спрямовуватися на застосування освітніх інтернет-технологій з метою пошуку необхідної інформації, у процесі самостійної роботи, для розвитку творчого потенціалу студентів тощо. До того ж їх використання це не лише допомога студентам, додаткова мотивація для них, але й спосіб полегшення перевірки завдань для викладачів, тому що більшість освітніх платформ є автоматизованими – бали можливо прорахувати автоматично, а не вручну. Роблячи висновок, слід зазначити, що для викладача важливо постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов, впроваджувати у власну викладацьку практику новітні освітні концепції.

Перспективи дослідження. Однією з перспектив подальшого дослідження є вивчення певних інтернет-технологій сучасного освітнього процесу, що відкриє нові можливості для більш ефективного та різноманітного вивчення іноземних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Quizlet. Набір флеш-карток Kahoot для повторення матеріалу, тестування знань, ігор та інтерактивного навчання. URL: <https://quizlet.com/81743527/kahoot-flash-cards/>, Edmodo. Освітня платформа для управління навчанням. URL: <https://edmodo.online/>. (дата звернення 10.11.2024 р.)
2. Duolingo. Курси для вивчення мов. URL: <https://uk.duolingo.com/>. (дата звернення 10.11.2024 р.)
3. Воронцова Т. Ю. Використання нових інформаційних технологій в процесі вивчення іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 1 (73). 2014. С. 171–174. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/11105/1/33.pdf>. (дата звернення 19.11.2024 р.)
4. Алексеева О.Р., Бутенко Л.Л., Курліщук І.І., Швирка В.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі викладання курсу за вибором «Трендспоттинг та професійне майбутнє сучасного фахівця». *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. В. 72. № 4. С. 136–151.
5. Richarg E. Mayer. *Multimedia Learning*. 3 th Edition. MacMillan, 2020. P. 117 – 125.
6. Мельнікова Т. Сучасні методи викладання іноземних мов. *Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах України* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 24-25 квітня 2014 р. Дніпропетровськ, 2014. С. 57–59.
7. Пасічник О. Сучасні технології навчання як засіб самореалізації студентів в освітньому середовищі ЗВО. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2019. Вип. 69. С. 162–166.
8. PowerPoint Presentation. Комп'ютерні програми для створення тестів. 2018. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/23580>. (дата звернення 12.11.2024 р.)
9. Дичківська І. *Інноваційні педагогічні технології*. Київ : Академвидав, 2004, С. 338–339.
10. Scrivener J. *Learning Teaching: The Essential Guide to English language Teaching*. 6th Edition. MacMillan, 2018. P. 389–395.